

Vana maja soojustamine paradokside kõidikus

**Eestis on olukord kultuuriväär-
tuslike hoonete energiasäästu
küsimustega vastuoluline.**

KADRI TAMM
aripaev@aripaev.ee

MILJÖÖALADE LASUVATE vanemate hoonete korrastamine on keeruline ja vastuoluline teema. “Seadusega on kaitsealused hooned vastastatud energiakulukuse piirmääradega arvestamisest ja siis on olukord selline, et muinsuskaitsealuste hoonete restaureerimisel saagi üldse ei arvatata ega arvestata energiasäästu küsimustega,” sõnab Tarmo Andre Elvisto Säästva Renoveerimise Infokeskusest. “Teiselt poolt need hooned, mis ei ole kaitse all on alates 2018 aastast kehtivate reeglite kohaselt, on vaja renoveerida niimoodi, et välisseinad, fassaadid saaksid uued välised isolatsioonikihid. Mõne kena traditsioonilise hoone puhul tähendaks see sisuliselt uue fassaadi ehitamist. Kultuuriväärtuslike hoonete ja asumite välimuse survestatud muutmine ei pruugi alati õigustatud ja põhjendatud olla.”

Co2o Brics projekti idee. Kuidas tekkinud situatsioonis oleks õige käituda majaomanikel ja omavalitsustel? Kas energiakulud ja keskkonnakaitse versus kultuur vastuolu süveneb või hoopiski hakatakse põhjalikumalt ja läbimõeldumalt tegutseda vanade hoonete reno-

”**Meie võitleksime pigem selle vastu, et üldiseid hurraa-stiilis tegutsemiskäskke kõikjal valimatult rakendatakse.**”

veerimisel energiasäästu küsimustega? Tarmo Elvisto kinnitusele teevad kümne Läänemereäärse riigi asjasse puutuvad spetsialistid nüüd koostööd Co2ol Bricksi projektis, et toodud probleemidele vastuseid leida. Mais 2012 toimuvad projekti seminarid ka Eestis Tallinnas ja Kohtla-Järvel.

“Paraku on majaga nagu inimesega: hoone ravimisel saab küll anda üldiseid suuniseid, ent konkreetne tegevuskava peaks siiski sündima iga hoone eripära arvesse võttes. Soovitused võiksid olla pigem orientiiriks,” arutleb Elvisto. “Meie võitleksime pigem selle vastu, et üldiseid hurraa-stiilis tegutsemiskäskke kõikjal valimatult rakendatakse. Üks ütleb, et vana maja fassaadi ei tohiks üldse puutuda, teine samas, et kindlasti tuleb väljast soojustada. Üks väidab, et isolatsiooni ei tohiks sisse panna, teine, et sees on isolatsioonikiht hädavajalik. Tegelikult tuleks vana maja puhul lähtuma ikkagi konkreetsest hoonest. Palju abi sisekliima ja energiatõhususe parandamiseks võib olla ka tänapäevastest kliimasüsteemidest ja automaatikast.”

Eeskujuga põhjamaadest. Projektiga CO2OL Bricks püütakse leida ühiselt sobivaid lahendusi eeltoodud konfliktide vältimiseks. “Projektist jääb kõlama ka see sõnum, et sarnased probleemid on ka teistes maades. Saksamaal, Rootsis, Soomes. Teiste kogemused ja uuringute tulemused on aga meie jaoks väga huvitavad ja aitavad leida optimaalseid lahendusi. Rootsis on

nende küsimuste lahendamiseks loodud lausa spetsiaalne programm,” nendib Elvisto.

Mehe hinnangul oleks meie renoveerimishuvilisele abi ka kompetentsete spetsialistide nimekirja tekkimisest, kellelt inimesed saaksid abi paluda: “Muinsuskaitseametil on küll vana majadega tegelevate spetsialistide list, ent nende majade puhul pole energiasäästu piirmäära ja seega tegeletakse nende küsimustega vähe. Energia kokkuhoid on aga oluline teema ja tuleb leida oluline tasakaal ka miljööalade jaoks.”

Individuaalne lähenemine. Üldsuunisenä soovitab Elvisto vana maja renoveerimisel ja soojustamisel eelista traditsioonilisi hingavaid materjale. “Et mõnda kaasaegset materjali õigesti kasutada, tuleks sisuliselt kogu maja uuesti ehitada, see aga pole enamasti mõistlik vaid suisa ohtlik kultuuriväärtuslikule hoonele. Sakslaste uuringu kohaselt pole vaid ühe teguri, fassaadi soojustamise, puhul energiasäästu märgata. Läheneda tuleks komplekselt kogu majale arvestades ka ventilatsiooni küsimusi, akende ja katuse seisukorda. On palju uuritud uute akende soojapidavust, samas puuduvad meil sageli võrdlevad andmed korralikult tihendatud ja korrastatud vana akna analoogsetest näitajatest,” loetleb Elvisto mõttekohti. “Oluline oleks vaadata erinevaid alternatiivseid soojustusmaterjale puudutavate uuringute tulemusi, neid võrrelda ja arvestada ka näiteks soomlaste ja rootslaste kogemusega.”

LUISE tänava veerel stiililindlikult renoveeritud fassaadiga maja, mida tunnustas ka Kultuuriväärtuste Amet.

SOOJUSTAMISE tuhinas lähenetakse vanadele tulemüüridelegi sobimatult: soojustusvaht mõjub paekivi vahel väga veidralt.

Ä Tasub teada

Projekt hõlmab nii koolitusi, infomaterjale kui uuringuid.

Säästva Renoveerimise Info-keskus MTÜ (SRIK) on partner EL heakskiidu saanud projektis Climate Change, Cultural Heritage & Energy Efficient Monuments (CO2OL Bricks) Tegevus kestab 2013. aasta lõpuni. Projekt hõlmab 18 partnerit, 10 riigist sh. Saksa, Taani, Rootsi, Soome, Eesti, Leedu, Läti Poola, Valgevene ja Vene. Partnerite seas on ülikoole ja teadusasutusi ja erinevaid uurimis- ning haridusasutusi. Projekt on keskendunud kultuuriväärtuslike hoonete energiatõhususe parendamise meetodite uurimisele ja tutvustamisele avalikkusele. Projekti laiem eesmärk on kaasa aidata keskkonnakait-

se ja kultuuri kaitse lähendamisele.

SRIK-i tegevus projektis: KOOLITUS. Loengud, koolitused ja töötoad 3 sihtgrupile: majaomanikele (ühistud), spetsialistidele ja huvilistele. Tutvustatakse üldpõhimõtteid, partnerite kogemusi, uuringute tulemusi. Eraldi selgitused ja koolitused CO2 vähendamise efektiivsetest meetoditest, õhutiheiduse mõõtmisest (blowerdoor test) ja tulemuste rakendamise vanade hoonete renoveerimise kontekstis, termografeerimisest (infra-puna kaamera) ja selle tulemuste vanade hoonete kontekstis.

INFOMATERJALID. Juhendmaterjalide väljaandmine, teiste partnerite ettekannete

ja uuringute, riikide infomaterjalide kajastamine kodulehtedel ja SRIK-i raamatukogus. Infotoo loomine ja selle aktiivne kasutamine.

UURINGUD. a) Siseseinte soojusmaterjalid Eesti kliimas, mis võiksid sobida kivimajade/seintele. Kuidas käituvad lubatud ja lubamatud materjalid reaalsetes niiskus ja temperatuurikõikumiste oludes Eesti kliimas, kui suur on tegelik energiasäästuefekt. b) Reaalsete olukordade uurimine, kus ehitustes on kasutatud lubamatuid materjale. Analüüsitakse reaalsete olukordi.

KOOSTÖÖ partnerriikide poolt saadud vajaliku teabe ja know-how vahendamine ja projektiseminari korraldamine

Ä Tasub teada

Lahendust pakub ka tehnoloogia

VANAS HOONES võib suur abi olla kaasaegsetest sisekliimakontrolli vahenditest, automaatika tuleb appi.

TERASE PILGUGA tasub üle vaadata vana sisu: ahjud korrastada, aknad restaureerida ja tihendada.

KAASAEGSEID MATERJALE sobib kasutada ka vana hoone renoveerimisel, ent need peaksid hingama ja olemuselt sobima vana majaga.

ALLIKAS, TARMO ELVISTO

Ä Tasub teada

CO2OL projekt otsib lahendusi miljöälade soojustumuredele

TARMO ELVISTO, SÄÄSTVA RENOVEERIMISE INFOKESKUS

Nii Eestis kui ka teistes Läänemere äärsetes riikides on kahe globaalse arengusuuna vahel tekkinud vastuolud, mis süvenedes viivad konfliktini.

Ühelt poolt muutub kõigjal maailmas ja Euroopas aina olulisemaks ajalooliselt ja kultuurilooliselt väärtuslike hoonete ja eluasemepiirkondade, seega Eestis miljöälade kohane säilitamine ja nende kaasaegseks kohandamine ehk säästev renoveerimine.

Ajalooliste hoonete autentse välimuse säilitamine on üks oluline osa vanade väärtuslike hoonete hoidmisel. Vanade majade fassaadid on enamasti ehitatud traditsioonilisel meetodil ja nende ajastutruu renoveerimine on oluline nii elukeskkonna

säilitamise, energiaressursside vähendamise kui arhitektuuripärandi säilitamise seiskohast.

Teisalt on CO2 emissiooni vähendamine ja elamute energiatarbimise efektiivsemaks muutmine EL üldine prioriteet, millele vastavalt on elamute renoveerimisel ettenähtud jõuda 2019 aastaks ligi nullenergiahoone standarditeni.

Traditsiooniliste hoonete komplekse renoveerimise juures nõuab vastavate normatiivide saavutamise muuhulgas ka fassaadide täiendavat soojustamist, mis reaaluses kujuneb hoonete väliskuju ja tehniliste parameetrite muutmiseks suuremas ulatuses kui miljöälade reeglid seda lubavad.

Uus projekt otsib lahendusi. Nüüd on ellu kutsutud projekt Cultural Heritage &

Energy Efficient Monuments (CO2OL Bricks), mille ülesandeks on leida ühiselt sobivaid lahendusi eeltoodud konfliktivältimiseks. Selleks tuleb leida lahendusi, mis aitavad siduda keskkonna nõuded ajalooliste hoonete autentsuse säilitamise vajadusega.

Tulemusi tutvustatakse paljudele.

Projekti tegevuskava realiseerimisel toimub eri riikides olemasoleva olukorra kaardistamine ning võrdlemine. Oluline on võimalike innovatiivsete, nii tehniliste kui administratiivsete lahenduste otsimine ja nendega tutvumine, vajalike uuringute ja pilootprojektide läbiviimine. Leitud ning koondatud tulemusi tuleb tutvustada sihtgruppidele, kelledeks on majaomanikud, spetsialistid ja huvilised aga laiemalt läheneb ka poliitikud ning üldsus.